

ПОГОДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

Людмила ЛУЗАН
28.12.2023

СХВАЛЮЮ
Ректор КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»

Любов Покроєва
28.12.2023

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації за темою
«Технології дистанційного навчання української мови
і літератури»
«Technologies of Distance Learning of the Ukrainian Language
and Literature»

Розробник:

Дегтярьова Г.А., завідувач кафедри методики навчання мов і літератури, д. пед. н., міжнародний сертифікований тренер з медіаграмотності, регіональний координатор із впровадження медіаосвіти в Україні, експерт із сертифікації вчителів базової освіти, тренер НУШ

Співрозробники:

Андропова Л.Г., професор кафедри, к. філол. н., доцент, тренер НУШ

Лузан Л.О., професор кафедри методики навчання мов і літератури, к. пед. н., член експертних комісії УЦОЯО, незалежний освітній експерт, тренер НУШ

Румянцева-Лахтіна О.О., викладач кафедри методики навчання мов і літератури, експерт уроків проєкту «Всеукраїнська школа онлайн», тренер НУШ

Ткач П.Б., доцент кафедри, к. філол. н., доцент, членкиня робочої групи з розроблення проєкту Державного стандарту базової середньої освіти та Державного стандарту профільної освіти, експертка міжнародного дослідження якості освіти PISA

СХВАЛЕНО

Протокол засідання
кафедри методики навчання мов і літератури
27.12.2023 № 11

1.1. Загальні положення

Освітня програма підвищення кваліфікації за темою «Технології дистанційного навчання української мови і літератури» є складовою Комплексної програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з української мови і літератури.

1.2. Актуальність освітньої програми зумовлена головними особливостям 2023/2024 навчального року – запровадженням нового Державного стандарту базової середньої освіти та необхідністю організації якісного навчання української мови і літератури в умовах дистанційного навчання.

1.3. Мета й завдання

Мета – оновлення та розвиток загальних і професійних компетентностей учителів української мови і літератури щодо механізмів забезпечення якісного здобуття учнівством повної загальної середньої освіти за дистанційною формою, планування й організації власної професійної діяльності в умовах дистанційного навчання.

1.4. Основні завдання:

- **опрацювання** з учителями сучасних методик і технологій навчання учнів/учениць української мови і літератури в умовах дистанційного навчання;
- **удосконалення** мовно-комунікативної, предметно-методичної, прогностичної компетентностей учителів української мови і літератури відповідно до професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти»;
- **задоволення потреб** фахівців у набутті теоретичних знань про новітні досягнення в галузі мовно-літературної освіти, методики викладання української мови і літератури, основ дидактики, перспективних моделей продуктивного педагогічного досвіду, а також у професійному самовдосконаленні й самореалізації в умовах дистанційного навчання;
- **актуалізація знань** щодо застосування сучасних освітніх трендів до організації навчання учнів/учениць на дистанційному етапі в умовах сьогодення;
- **підвищення рівня професійних знань й умінь** учителів української мови і літератури в здійсненні самоаналізу й самооцінки власного досвіду, удосконалення фахової майстерності, підготовки до якісного виконання

професійних завдань щодо забезпечення якісного дистанційного навчання учнів/учениць.

1.5. Форма навчання – дистанційна, очно-дистанційна.

1.6. Структура освітньої програми

Модуль 1 Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності

Модуль 2 Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності

Модуль 3 Сучасні підходи до організації освітнього процесу

Модуль 4 Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу

Модуль 5 Діагностико-аналітичний

1.7. Очікувані результати

МОДУЛЬ 1. Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- норм і законів про освіту;
- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері базової середньої освіти;
- вимог законодавства щодо організації освітнього процесу;
- української мови і літератури та її функціональних особливостей, необхідних для ефективного спілкування;
- технологій навчання, виховання і розвитку учнів засобами мовно-літературної освітньої галузі;
- цифрових середовищ та електронних (цифрових) ресурсів для безперервного професійного розвитку впродовж життя;
- підходів до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій (у тому числі дистанційного навчання);
- цифрових технологій та електронних (цифрових) освітніх ресурсів для навчання учнів української мови і літератури, оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів та організації їхнього самоконтролю, відстеження прогресу учнів у навчанні;
- цифрових середовищ та електронних ресурсів для безперервного професійного розвитку.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;

- застосовувати методи та прийоми збагачення мовлення учнів для висловлення ними думок, почуттів і ставлень, сприяти мовній творчості учнів;
- сприяти опануванню учнями державної мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях;
- використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для організації освітнього процесу (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів;
- добирати ефективні електронні (цифрові) освітні ресурси для досягнення навчальних цілей відповідно до умов навчання, рівня підготовки та потреб учнів.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- цінність життя і здоров'я учнів;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку.

МОДУЛЬ 2. Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту базової середньої освіти та змін, внесених у Державний стандарт повної загальної середньої освіти;
- особливостей мовно-літературної освітньої галузі, визначених Державним стандартом базової середньої освіти;
- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання в Новій українській школі;
- змісту модельних навчальних програм;
- предметного змісту і послідовності його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти, типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (освітніх програм, укладених науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності, що затверджені у відповідному порядку), модельних навчальних програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб;
- української мови і літератури та її функціональних особливостей, необхідних для ефективного спілкування;

- вимог до обов'язкових результатів навчання учнів і рівнів сформованості їхніх компетентностей (відповідно до освітньої галузі);
- технологій, форм, методів та засобів навчання української мови і літератури, виховання і розвитку учнів різних вікових груп;
- технології розвитку критичного мислення;
- підходів до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій (у тому числі дистанційного навчання), умови організації цифрових робочих місць;
- правил безпеки в цифровому середовищі, наслідків впливу цифрової інформації на людину;
- правил критичного оцінювання інформації та критеріїв медіаграмотності.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ під час впровадження Державного стандарту базової середньої освіти;
- реалізовувати визначені підходи до організації сучасного освітнього процесу в умовах дистанційного навчання;
- формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації;
- аналізувати, добирати та застосовувати компетентнісно орієнтовані завдання;
- застосовувати сучасні освітні тренди під час навчання української мови і літератури;
- добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів;
- формувати в учнів уміння аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти і здогади, узагальнювати інформацію;
- орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності;
- уникати небезпек в інформаційному просторі;
- застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію медіаосвіти у процесі навчання учнів української мови і літератури.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- вияв поваги та цінування української національної культури, багатоманітності і мультикультурності в суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження;

- готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в Новій українській школі в умовах упровадження Державного стандарту базової середньої освіти;
- усвідомлення необхідності професійної мобільності й гнучкості;
- розвиток здатності планувати освітній процес на засадах Концепції Нової української школи.

МОДУЛЬ 3. Сучасні підходи до організації освітнього процесу

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- мети та компетентнісного потенціалу мовно-літературної освітньої галузі;
- стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу;
- основних груп обов'язкових результатів навчання учнів в освітній галузі; загальної характеристики базових знань з освітньої галузі;
- змісту предмету й методик його викладання;
- сучасних освітніх технологій і лайфхаків для організації продуктивних уроків української мови і літератури в умовах дистанційного навчання;
- форм, методів, технологій навчання, виховання й розвитку учнів засобами мовно-літературної освіти;
- особливостей реалізації різних видів навчальної діяльності в освітньому процесі;
- основних умов і стратегій формування позитивної самооцінки та мотивації учнів до навчання;
- видів інтеграції в навчання, підходів до інтегрованого навчання учнів;
- особливостей розвитку життєвих навичок і ключових умінь в освітньому процесі, серед яких критичне мислення і розв'язання проблем;
- підходів до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій (у тому числі дистанційного навчання);
- цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів для навчання учнів української мови і літератури, їх оцінювання та організації їхнього самоконтролю, відстеження прогресу учнів у навчанні.

Уміння:

- сприяти опануванню учнями української мови для вирішення комунікативних завдань у життєвих ситуаціях;
- розвивати мовленнєву компетентність школярів на уроках української мови та літератури в умовах дистанційного навчання;
- формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації;

- добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів в умовах розбудови Нової української школи;
- застосовувати лайфхаки для проєктування інтерактивних уроків української мови та літератури;
- формулювати цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів планування;
- моделювати уроки з української мови та літератури в різних класах у дистанційному форматі;
- організовувати навчальні заняття різних типів, застосовувати різні види і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- створювати умови формування позитивної самооцінки та мотивації учнів до навчання;
- застосовувати методи роботи, навчальні матеріали та завдання для розвитку пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови і літератури;
- моделювати ситуації, що потребують критичного мислення й нестандартного розв'язання проблем, розвитку емоційного інтелекту, креативності, спілкування та співпраці;
- добирати традиційні та інноваційні методики навчання;
- використовувати цифрові сервіси у професійній діяльності вчителя для організації освітнього процесу, організації групової взаємодії, зворотного зв'язку в умовах дистанційного навчання;
- створювати рефлексивне навчальне середовище.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- власного професійного розвитку педагога в умовах змін системи освіти та законодавчого забезпечення; визначення відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам;
- партнерської взаємодії та співпраці з суб'єктами освітнього процесу;
- особистісної орієнтації на підвищення рівня власної дидактичної компетентності;
- формування умов досягнення успішного результату практичної діяльності, виховання ціннісного ставлення до особистісних здобутків навчання.

МОДУЛЬ 4. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- компетентнісного підходу до оцінювання результатів навчання учнів;

- форм оцінювання (усна, письмова, цифрова, графічна, практична тощо);
- методики здійснення формувального, поточного, підсумкового оцінювання;
- критеріїв та рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів;
- значущості психологічних умов розвитку фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку особистості в освітньому процесі;
- індивідуальних особливостей учнів (вік, здібності, інтереси, потреби, мотивація, можливості, досвід тощо), їх вплив на засвоєння навчального матеріалу та успішну соціалізацію;
- принципів і підходів конструювання індивідуальної освітньої траєкторії учня;
- основних умов формування мотивації учнів до навчання;
- основних стратегій, спрямованих на посилення взаємодії учнів (створення правил класу, кооперативні форми навчання, проєктний підхід тощо);
- основних принципів командної взаємодії;
- основних завдань членів команди психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами;
- видів та проявів насильства, булінгу (цькування), правил запобігання та протидії їм;
- ознак безпечного освітнього середовища;
- соціально-професійних ролей учителя: фасилітатора, тьютора, коуча, медіатора;
- педагогіки партнерства;
- розвитку психологічної стійкості та резильєнтності.

Уміння:

- орієнтуватися в структурі загальних результатів навчання здобувачів освіти та орієнтирах для їх оцінювання в мовно-літературній освітній галузі;
- бачити можливості поступового, з наростанням обсягу й складності, навчального матеріалу, наближення школярів до здобуття загальних і конкретних навчальних результатів, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти і Державним стандартом повної загальної освіти та прописаних у них орієнтирах для оцінювання;
- оцінювати результати навчання учнів і здійснювати їх моніторинг на засадах компетентнісного підходу;
- застосовувати різні форми оцінювання результатів навчання учнів та відповідну методику та шкалу;
- дотримуватися визначених законодавством критеріїв оцінювання результатів навчання учнів;

- розробляти критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності;
- систематично надавати конструктивні відгуки та встановлювати зворотній зв'язок, вибудовувати діалогове навчання з усіма учасниками освітнього процесу як рівноправними партнерами;
- аналізувати та інтерпретувати в електронному (цифровому) середовищі інформацію про активність і ефективність навчальної діяльності учнів;
- реалізовувати стратегії оцінювання за допомогою цифрових сервісів; добирати цифрові інструменти оцінювання, критично аналізувати доцільність їх використання;
- планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та інших особливостей учнів (їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду);
- планувати й вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію учня;
- створювати умови формування позитивної самооцінки учнів;
- застосовувати методи роботи, навчальні матеріали та завдання для розвитку пізнавальної діяльності учнів;
- створювати умови формування мотивації учнів до навчання;
- створювати психологічно безпечний освітній простір;
- використовувати різні соціально-професійні ролі вчителя (фасилітатор, тьютор, коуч, медіатор);
- надавати психосоціальну підтримку в кризових умовах/ситуаціях;
- здійснювати особистісну саморегуляцію емоційних станів і почуттів, розвивати психологічну стійкість/резильєнтність;
- організовувати освітній простір безпечно та процеси навчання виховання і розвитку учнів з урахуванням їхніх потреб, здібностей і реальних навчальних можливостей;
- вживати заходів щодо запобігання та протидії булінгу, різним проявам насильства серед учнів та інших учасників освітнього процесу.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- дитиноцентризм;
- цінність життя і здоров'я учнів;
- готовність до змін, партнерства, взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість й адаптивність;
- розвиток професійної самосвідомості й рефлексія власної професійної діяльності.

1.8. Перелік компетентностей, що може набути та/або розвинути слухач за умови успішного засвоєння програми

1. А1 мовно-комунікативна (здатність до вираження національної ідентичності через мову; здатність застосовувати методи та прийоми розвитку мовленнєвої компетентності школярів; здатність до збагачення на уроках української мови та літератури мовлення учнів для висловлення ними думок, почуттів і ставлень, сприяти мовній творчості учнів);

2. А2 предметно-методична (здатність визначати стратегічні й оперативні цілі для формування компетентностей, необхідних для вивчення української мови та літератури відповідно до чинних Державних стандартів; проєктувати зміст навчання української мови та літератури відповідно до нормативно-правових актів; моделювати уроки з української мови та літератури в різних класах у дистанційному форматі; доречно використовувати лайфхаки для проєктування інтерактивних уроків української мови та літератури; здатність інтегрувати медіаосвіту в навчання української мови та літератури; здатність мотивувати учнів до навчальної діяльності на різних етапах уроку в дистанційному форматі; здатність ефективно використовувати цифрові сервіси і технології у професійній діяльності для організації освітнього процесу, групової взаємодії, зворотного зв'язку в умовах дистанційного навчання);

3. Г1 прогностична (здатність планувати освітній процес на засадах компетентнісного підходу з урахуванням освітніх втрат з української мови та літератури в умовах дистанційного навчання).

КУРИКУЛУМ

за освітньою програмою за темою «Технології дистанційного навчання української мови і літератури»

№ з/п	назва модуля	к-ть годин
1.	Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності	4
2.	Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності	20
3.	Сучасні підходи до організації освітнього процесу	24
4.	Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу	8
5.	Діагностико-аналітичний	4
	Разом за модулями (годин/кредитів)	60 год/ 2 кредити

Курикулум є основою для складання навчально-тематичного плану, робочої навчальної програми / РНТП / розкладу навчальних занять, що оприлюднюються на сайті КВНЗ «Харківської академії неперервної освіти».

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

за освітньою програмою за темою «Технології дистанційного навчання української мови і літератури»

Назва модуля (інваріантна складова)	№ теми	Назви тем (варіативна складова)	Умовні позначення компетентностей, що розвиваються	Усього годин
І. Сучасні нормативні вимоги до організації освітньої діяльності	1.1	Нормативно-правове забезпечення функціонування освіти України в умовах реформування та воєнного стану	ЗК.01, Г1.2, Г2.1, Д1.1, Д2.1	2
	1.2	Дистанційне навчання: створюємо безпечне освітнє середовище	А3.1, В2.1, В2.2, В2.3, В2.5	2
	Разом годин на модуль			4
ІІ. Концептуальні засади оновлення змісту освітньої діяльності	2.1	Нова українська школа: реалізуємо новий зміст освіти	ЗК.02, Б3.1, Б 3.2, Б 3.3	2
	2.2	Стратегічні й оперативні цілі для формування компетентностей, необхідних для вивчення української мови та літератури відповідно до чинних Державних стандартів. Нормативно-методичне забезпечення навчання	Г1.1, Г1.2, Г2.1, Г2.2	2
	2.3	Сучасні освітні тренди для організації дистанційного навчання української мови та літератури	А1.3, А1.4, А2.4, А3.3	2
	2.4	Розвиток соціально-емоційних навичок на уроках української мови та літератури в умовах дистанційного навчання	Б 2.1, Б 2.2, Б 2.3	2
	2.5	Інтеграція медіаосвітньої складової в мовно-літературну освітню галузь Державного стандарту базової середньої освіти	А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А3.1, Б1.1, Б1.3, Б3.1, Г2.1, Г2.2, Д1.2	2
	2.6	Ключова компетентність «вільне володіння державною мовою» як складова формування національної ідентичності	ЗК.01, А1.1, А1.4, А2.7	2
	2.7	Національно-патріотичне виховання на уроках української мови та літератури	ЗК.03, А 1.1, А 1.2	2

	2.8	Компенсація освітніх втрат з української мови та літератури у 5-11 класах в умовах дистанційного навчання	A 2.1, A2.4, Г1.1, Г3.2	2
	2.9	Створення за допомогою конструктора програм навчальних програм з української мови та літератури на основі модельних з урахуванням освітніх втрат	A2.1, Г1.1, Г1.2	2
	2.10	Англійська мова: чому сьогодні важливо бути вмотивованим до її вивчення?	A1.3, Б1.3, Б2.1, Д2.1, Д3.1.	2
	Разом годин на модуль			10
III. Сучасні підходи до організації освітнього процесу	3.1.1	Дистанційне навчання української мови та літератури: можливості, переваги та складнощі	A1.3., A2.4, A3.2, A3.3	2
	3.1.2	Мотивація навчальної діяльності учнівства на різних етапах уроку в дистанційному форматі	Б1.1, Б1.2, Б1.3	2
	3.1.3	Моделювання уроків з української мови та літератури в різних класах у дистанційному форматі	A2.1, A2.4, A3.2, A3.3	2
	3.1.4	Лайфхаки для проектування інтерактивних уроків української мови та літератури	A2.1, A2.2, A2.4	2
	3.1.5	Дистанційне навчання: розвиваємо мовленнєву компетентність школярів на уроках української мови та літератури	A1.1, A1.4, A2.2, A2.4, A2.7, A3.2, A3.3	2
	3.1.6	Реалізація діяльнісного підходу на уроках української мови та літератури в умовах дистанційного навчання	A1.4, A2.2, A2.4	2
	3.1.7	Дієві засоби мотивації учнів до читання в умовах дистанційного навчання	Б1.1, Б1.2, Б1.3	2
	3.1.8	PISA-2022: результати українських підлітків у тестуванні з читання та як їх урахувати під час навчання української мови та літератури	Г3.1, Г3.2, Д1.1	2
	3.1.9	Інтегроване навчання на уроках української мови та літератури як умова формування компетентної сучасної особистості	A2.1, A2.3, A2.4, B3.1	2
	3.2.1.	Використання онлайн-сервісів і технологій для організації дистанційного навчання	A3.1, A3.2, A3.3	2
	3.2.2.	Освітній потенціал платформи HUMAN-школа для організації навчання української мови та	A2.6, A3.1 Г3.1, Г3.2	2

		літератури в дистанційному форматі		
	3.2.3.	Сервіс GOOGLE FORMS як інструмент для оцінювання й організації самоконтролю учнів в умовах дистанційного навчання	A2.6, A3.1, A3.2, A3.3	2
	Разом годин на модуль			24
IV. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу	4.1	Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу в умовах сьогодення	Б1.1, Б1.2, Б1.3, Б1.4	2
	4.2	Механізми реалізації індивідуальної освітньої траєкторії учнів з ООП відповідно до рівнів підтримки	Б1.1, Б1.4, Б3.2, Б3.3, В1.1, В1.2, В1.3, В2.1, В3.1, Д1.3	2
	4.3	Як здійснити формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови та літератури: методи та інструменти	A2.6, Г3.1, Г3.2, Г3.3	2
	4.4	Результати навчальної діяльності учнів: оформлення в е-журналах	A2.6, Г3.1, Г3.2	2
	Разом годин на модуль			8
V. Діагностико-аналітичний	5.1	Настановне заняття		2
	5.2	Підсумкове тестування		2
	Разом годин на модуль			4
Усього (годин/кредитів):				60 год/ 2 кредити